

Transporto rinkos statistinių rodiklių apžvalga (2018 m. sausio–birželio mėn.)

1. Pagrindiniai šalies transporto sektoriaus ekonominiai rodikliai.
2. Krovinių vežimo geležinkelių ir kelių transportu, krovos Klaipėdos uoste ir oro uostuose rodikliai.
3. Geležinkelių transportas.
4. Krova Klaipėdos ir Baltijos jūros rytinės pakrantės uostuose.
5. Valstybės sienos kirtimas.
6. Oro transportas.
7. Kelių transporto avaringumo rodikliai.
8. Išvados.

1. Pagrindiniai šalies transporto sektoriaus ekonominiai rodikliai

2018 m. pirmąjį ketvirtį toliau augę pagrindiniai transporto sektoriaus rodikliai pasiekė naujas aukštumas (1 lentelė). Ši tendencija atitinka stabilų Europos ir Lietuvos ekonomikos augimą. Europos Komisijos duomenimis 2018 m. ES ir euro zonoje prognozuojamas BPV augimas sieks 2,1 proc., 2019 m. – 2 proc. Lietuvoje atitinkamai šis rodiklis sieks 3,2 proc. ir 2,7 proc.*

Vien tik per 2018 m. I ketv. Lietuvos transporto paslaugų eksportas augo 19,7 proc. Lietuvos vežėjai užėmė tvirtas pozicijas pagrindinėse ES ir NVS rinkose (1 pav.), toliau kilo eksporto apimtys į visas pagrindines transporto eksporto rinkas – Vokietiją, Rusiją, Prancūziją, Daniją, Baltarusiją.

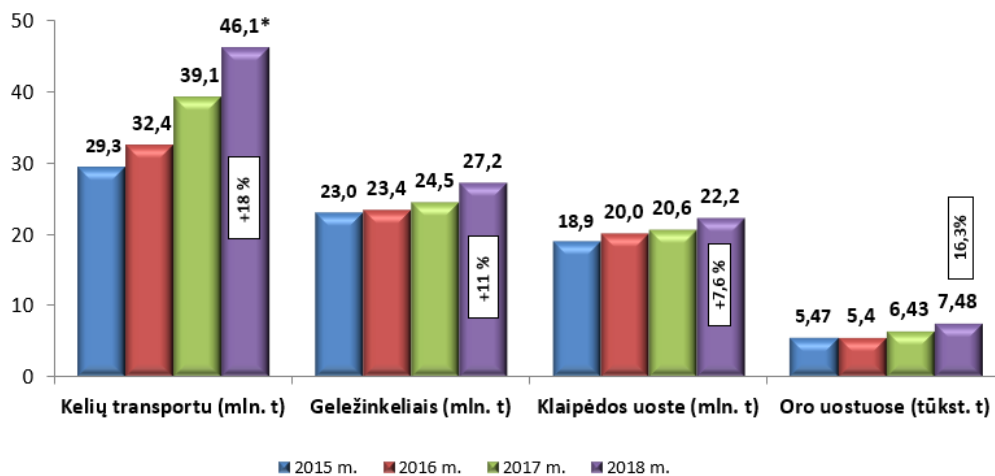
Krovinių pasiūlymų ES transporto rinkoje ir siūlomų transporto priemonių santykis 2018 m. I ketv. sudarė 54:46, kai tuo tarpu per praėjusių metų atitinkamą laikotarpį šis santykis sudarė 43:57**. Tai rodo, kad padidėjus transporto priemonių paklausai, įmonėms atsirado prielaidos didinti maržą, našumą, ir frachtų kainas.

Lietuvoje šiemet registruojamų naujų krovinių transporto priemonių augimas buvo sparčiausias visoje ES. 2018 m. sausio–birželio mėn. Lietuvoje parduotos 4 489 naujos krovinės transporto priemonės (>16 t) – 26,2 proc. daugiau nei per atitinkamą 2017 m. pusmetį. Antra pagal pardavimų augimą buvo Vengrija (23,7 proc.)***.

Ekonominio pakilimo metu transporto sektoriaus rinkos dalyviai ne tik investuoja į transporto priemonių parko atnaujinimą, informacinių sprendimų plėtrą ir naujas darbo vietas, bet ir kaupiamos didesnes likvidumo atsargas, diversifikuojama veikla rinkų ir krovinių atžvilgiu.

2. Bendri krovinių vežimo geležinkelių ir kelių transportu bei krovos Klaipėdos uoste ir oro uostuose rodikliai.

Išankstiniais duomenimis 2018 m. I pusm. krovinių vežimo sausumos transportu apimtys palyginus 2017 m. analogišku laikotarpiu padidėjo 15,4 proc. (iki 73,3 mln. t), iš jų: geležinkelių transportu padidėjo 11,1 proc. (27,2 mln. t), kelių transportu padidėjo 18 proc. (46,1 mln. t). Krovinių krova: Klaipėdos uoste padidėjo 7,6 proc. (viso 22,2 mln. t), oro uostuose padidėjo 16,3 proc. (viso 7,48 tūkst. t) (2 pav.).

* išankstiniai duomenys

** Vilniaus, Kauno, Palangos oro uostai

2 pav. 2015 m.–2018 m. Krovinių vežimo kelių, geležinkelių transportu, krovos Klaipėdos uoste ir oro uostuose rodikliai

Šaltinis: Statistikos departamentas

* <https://www.lb.lt/lt/mv-ekonomikos-analize-ir-prognozes>

** <https://www.timocom.lt/TimoCom/>

*** <https://www.acea.be/statistics/tag/category/by-country-registrations>

Pagrindinių **geležinkelių transportu vežamų** krovinių segmentų – naftos produktų (+8,6 proc.), metalų (24 proc.), kietojo mineralinio kuro (+49,3 proc.), trąšų (2,14 proc.) apimtys augo. Bendrą geležinkeliais vežamų krovinių apimtį didėjimą (+11,1 proc.) lėmė 31 proc. ir 11,5 proc. augantis tranzitas Kaliningrado srities ir Klaipėdos uosto kryptimis.

Klaipėdos uosto krovos rodiklių augimą užtikrino kroviniai konteineriuose (+40,2 proc.), mažėjo naftos produktų (-4 proc.) ir grūdų (-33 proc.) krova. Trąšų krova išlaikė praėjusio laikotarpio tendencijas (+2,3 proc.). Būtingės naftos terminale krauta 2,4 proc. daugiau žalios naftos.

Krovinių krovos **Lietuvos oro uostuose** rezultatus lėmė 18 proc. išaugęs aptarnautų krovinių kiekis Vilniaus oro uoste.

Išsamiau apie geležinkelio, kelių, oro transporto rodiklius ir krovą Klaipėdos jūrų uoste sekančiuose apžvalgos skyriuose.

3. Geležinkelių transportas

3.1. Geležinkelių transportu gabenamų krovinių rodikliai

AB „Lietuvos geležinkeliai“ per 2018 m. I pusm. **pervežė 27,2 mln. t krovinių, t. y. 11,1 proc. daugiau** nei per 2017 m. atitinkamą laikotarpį.

2018 m. sausio – birželio mėn. geležinkelių transportu vežami (3 pav.):

tranzitiniai krovinių srautai (kai vežami kroviniai geležinkelių transportu iš kitų šalių į Klaipėdos uostą išgabenimui/atgabenimui laivais apskaitomi tranzitiniais), kurie sudarė 59,2 proc. visų vežamų krovinių, **padidėjo 19 proc. (viso 16,1 mln. t). Augo visų pagrindinių krovinių**, trąšų, mineralinių produktų, naftos ir naftos produktų, juodųjų metalų maisto produktų augalinės kilmės produktų, **vežimai iš jų:**

per Klaipėdą tranzitiniai srautai padidėjo 12 proc. – 9,23 mln. t.

Kaliningrado srities kryptimi padidėjo 31 proc. – 6,83 mln. t.

eksportas mažėjo 3,5 proc. – 5,61 mln. t;

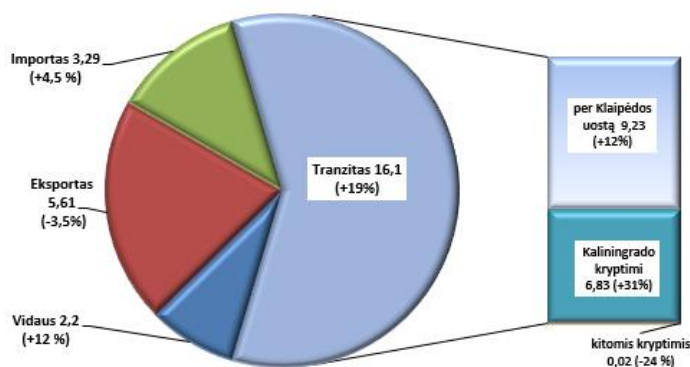
importas (vidaus vartojimui) didėjo 4,5 proc. – 3,29 mln. t;

vidaus pervežimai didėjo 12 proc. – 2,2 mln. t.

Tolimesnes krovinių vežimo apimtis turėti auginti AB „Lietuvos geležinkeliai“ ir Lenkijos įmonės „PKP Cargo“ birželio mėn. pasirašytas susitarimas, kuriuo sudaroma galimybė vežti lenkų įmonės krovinius į Lenkijoje esančius miestus – Balstogę ir Elką. Planuojama krovinius pradėti vežti 2019 m., ateityje metines krovinių apimtis didinant iki 1 mln. t.

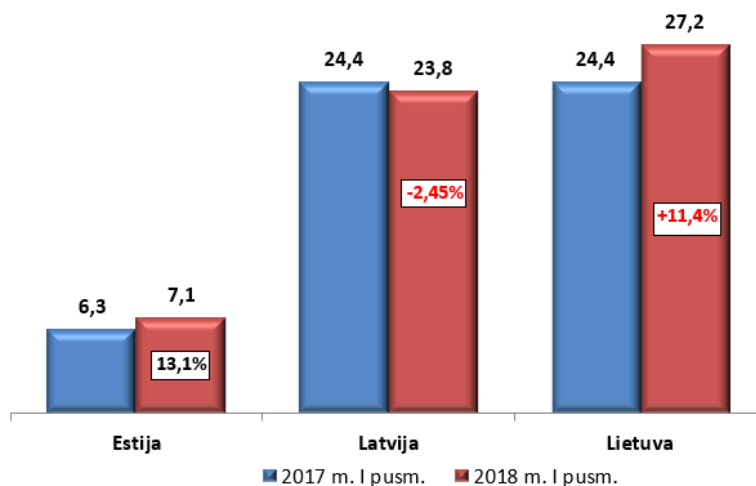
Cheminių ir mineralinių trąšų vežimus turėtų užtikrinti šiemet pasirašyti ilgalaikiai susitarimai su Baltarusijos trąšų gamyklomis „Belaruskalij“ ir „Grodno-Azot“. Asociacijos IFA duomenimis, „Belaruskalij“ eksportuojamų kalio trąšų dalis sudaro 20 proc. pasaulio rinkos. 2017 m. geležinkelių transportu vežta daugiau nei 10 mln. tonų šios bendrovės produkcijos (20 proc. viso vežamo kiekio).

Taip pat sudaryta ilgalaikė krovinių gabenimo sutartis su AB „Akmenės cementas“. Bendrovė geležinkeliais veža apie 1 mln. t produkcijos (2 proc. viso vežamo kiekio). Klaipėdos uoste šiais metais pastatytas ir įrengtas cemento krovos terminalas, skirtas AB „Akmenės cementas“. Numatoma, kad 2018–2020 m. cemento eksportas per Klaipėdos uostą išaugs iki 250–300 tūkst. t.

3 pav. 2018 m. sausio–birželio mėn. Krovinių vežimo geležinkelių transportu vežimo struktūra, mln. t

3.2. Geležinkelių transportu gabenamų krovinių palyginimas su Latvijos ir Estijos valstybėmis per 2018 m. sausio-birželio mėn. pateiktas 4 pav. Po ilgo laikotarpio 13,1 proc. pakilo Estijos geležinkeliais vežamų krovinių apimtys. Augo pagrindinių krovinių, trąšų (+15,7 proc.) ir kietojo mineralinio kuro (anglių) (nuo 292,6 tūkst. t ir 918,6 tūkst. t) vežimai, naftos (Rusijos tranzitinis kroviny) vežimai išlaikė praėjusio laikotarpio apimtį (+0,24 proc.). Latvijos geležinkeliais vežamų krovinių 2,3 proc. apimčių mažėjimą lėmė naftos produktų (-19,1 proc.) ir trąšų (-15,7 proc.) vežimai.

4 pav. Lietuvos, Latvijos ir Estijos krovinių gabenamų geležinkelių transportu apimtys, mln. t

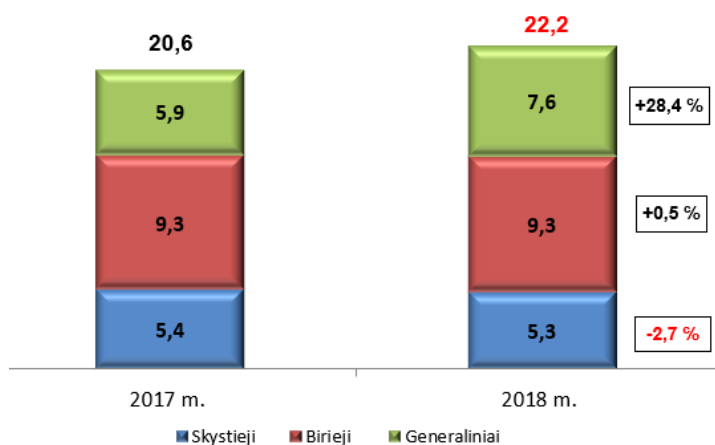
Siekiant gerinti įvairiarūšių krovinių vežimą iš Vakarų Europos į Baltijos šalis 2018 m. gegužės mėn. Lietuvos, Latvijos ir Estijos geležinkelių bendrovės pasirašė susitarimą, kuriuo Baltijos šalyse pradedami reguliarūs krovinių pervežimai intermodaliniu traukiniu „Amber Train“. Intermodaliniu traukiniu kroviniai bus vežami 650 kilometrų ilgio maršrutu Šeštokai-Ryga-Talinas.

Krova Klaipėdos ir Baltijos jūros rytinės pakrantės uostuose

4.1. Krova Klaipėdos uoste

2018 m. sausio–birželio mėn. Klaipėdos uoste ir Būtingės terminale krauta 26,66 mln. t krovinių, t. y. 6,7 proc., daugiau palyginus su 2017 m. tuo pačiu laikotarpiu. Klaipėdos uoste krauta 22,16 mln. t, t. y. 7,6 proc. daugiau (5 pav.), Būtingės terminale – 2,4 proc. daugiau krovinių (4,50 mln. t (žalia nafta).

Krovinių augimas Klaipėdos uoste pasiektas dėl išaugusių krovinių konteineriuose (+40,2 proc. viso 3,69 mln. t).

5 pav. Krova Klaipėdos uoste 2017 m.-2018 m. I pusr., mln. t

Skystųjų krovinių mažėjimą lėmė naftos produktų krova (-4 proc.).

Biriųjų krovinių krovos spartesnį augimą lėmė sumažėjusi grūdų (-33 proc.) krova, trąšų krova augo (+2,3 proc.).

Generalinių krovinių augimą lėmė ro-ro krovinių (+4,6 proc.) ir krovinių konteineriuose krova (40,2 proc.).

4.2. Krova Baltijos jūros rytinės pakrantės uostuose, tūkst. t.

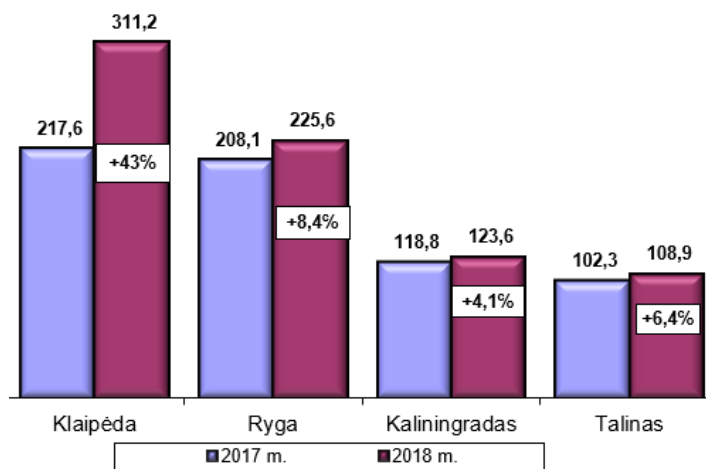
Uostas	2017 m. I pusr.	2018 m. I pusr.	Pokytis, proc.
Ust Luga	50 941,1	49 106,5	-3,6
Primorskas	31 346,5	26 762,7	-14,6

Sankt Peterburgas	26 024,8	29 736,2	14,3
Ryga	17 512,2	17 629,9	0,7
Klaipėdos uostas	20 596,7	22 162,7	7,6
Ventspilis	12 373,0	9 999,0	-19,2
Talinas	4 999,7	5 019,2	0,4
Vysockas	9 130,2	9 007,5	-1,3
Kaliningradas	6 601,5	7 209,9	9,2
Liepoja	3 273,0	3 868,6	18,2

Šaltinis: VĮ Klaipėdos valstybinė jūrų uosto direkcija

2 lentelė

Rusijos Ust Lugos, Primorsko ir Vysocko uostų rezultatus lėmė sumažėjusi naftos ir jos produktų krova, Ust Lugos uoste žalios naftos krova sumažėjo 18,7 proc., Primorsko – 20,4 proc., Vysocko – 4,7 proc. Sparčiai mažėjančią Venspilio krovą lėmė – naftos produktai (-14,7 proc.) ir anglis (-43,4 proc.).

6 pav. Konteinerių krova Baltijos jūros rytinės pakrantės uostuose, tūkst. TEU

5. Kelių transportas ir valstybės sienos kirtimas

Išankstiniais duomenimis krovinių vežimas kelių transportu išlaiko praėjusių metų augimo tendencijas ir 2018 m. pusr. didėjo 18 proc. (iš viso 46,1 mln. t) (2 pav.).

Užtikrintai ir sparčiai augančius krovinių vežimo kelių transportu rezultatus lėmė tvirtos Lietuvos vežėjų pozicijos Europos Sąjungos rinkoje, efektyvi transporto parko plėtra ir valdymas, nuolatinis naudojimas inovatyviais technologiniais sprendimais ir procesų valdymo tobulinimas.

Sparti plėtra vežėjams atneša ir nemažai iššūkių: kvalifikuotų darbuotojų stoka ir jų išlaikymas, darbo sąlygų komandiruojuojant vairuotojus atitiktis įsigaliosiančios ES direktyvos reikalavimams.

Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos duomenimis **per 2018 m. sausio-birželio mėn. iš viso per Lietuvos pasienio kontrolės punktus** (toliau – PKP) prie išorinių ES sienų į Lietuvą iš viso vyko 1 386 637 transporto priemonės, iš jų: 944 636 lengvieji automobiliai, 374 858 kroviniai automobiliai ir 67 143 kitos transporto priemonės.

Per Lietuvos–Baltarusijos PKP transporto priemonių srautas išliko beveik nepakitęs t. y. sumažėjo 0,6 proc. (nuo 1 112 916 vnt. iki 1 106 154 vnt.) iš jų sieną kirto:

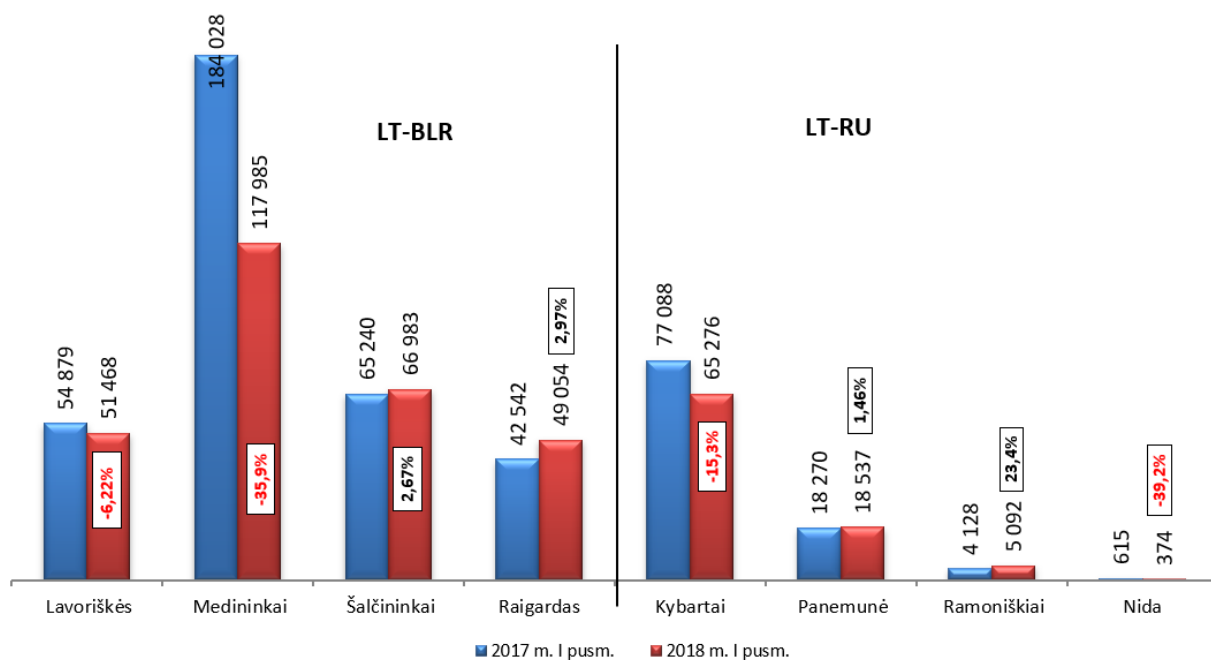
- kroviniai automobiliai – 285 579 vnt. (-17,6 proc.);
- lengvieji automobiliai – 766 040 vnt. (+8,98 proc.);
- kitos transporto priemonės – 54 535 vnt. (-13,8 proc.).

Per Medininkų PKP transporto priemonių srautas **sumažėjo 30 proc.** t y. viso 337,2 tūkst. vnt. Mažėjo **krovinių** transporto priemonių **35,9 proc.** (viso 118 tūkst. vnt.) (7 pav.), **lengvųjų 27,1 proc.** (viso 189,2 tūkst. vnt.) srautas ir kitų transporto priemonių srautas 22 proc. (viso 30,0 tūkst. vnt.).

Per Lavoriškių PKP transporto priemonių srautas **padidėjo 5,71 proc.** t y. viso iki 211,4 tūkst. vnt. iš jų: sumažėjo krovinių 6,22 proc. (viso 51,5 tūkst. vnt.), didėjo lengvųjų 10,5 proc. (viso 153,9 tūkst. vnt.) ir kitų transporto priemonių 4,5 proc. (viso 6,03 tūkst. vnt.).

Per Lietuvos–Rusijos PKP – transporto priemonių srautas sumažėjo 7,75 proc., iki 280 483 vnt. iš jų sieną kirto:

krovininiai automobiliai – 89 279 (-10,8 proc.);
 lengvieji automobiliai – 178 596 vnt. (-7,4 proc.);
 kitos transporto priemonės – 12 608 vnt. (+13,8 proc.).

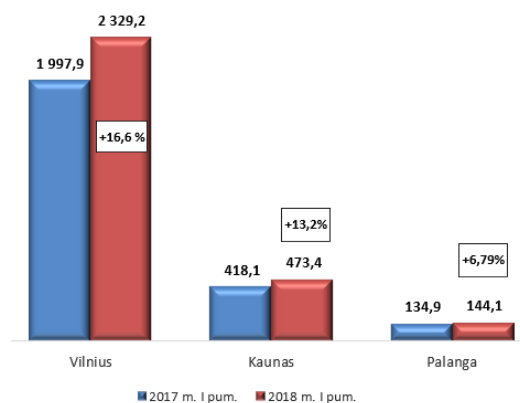
7 pav. Krovininių transporto priemonių srautai per pasienio kontrolės punktus, tūkst. vnt.

6. Oro transportas

6.1. Lietuvos oro uostų pagrindiniai rodikliai 2018 m. sausio–birželio mėn.

2018 m. sausio–birželio mėn. keleivių srautas Lietuvos oro uostuose **augo 15,5 proc.** (iki 2 947 tūkst. kel.). Didžiausias 17 proc. augimas pasiektas Vilniaus oro uoste (8 pav.).

Skrydžių skaičius iš Lietuvos oro uostų didėjo 7,6 proc. (nuo 27 612 vnt. iki 29 713 vnt.). Iš jų: Vilniaus oro uoste padidėjo 7,8 proc. (viso 23 034 vnt.), Kauno oro uoste – 6,1 proc. (4 516 vnt.), Palangos oro uoste – 8,3 proc. (viso 2163 vnt.).

8 pav. Aptarnautų keleivių skaičius VI „Lietuvos oro uostai“ filialuose

Toliau plečiama tiesioginių skrydžių kryptių geografija. 2018 m. I pusmetį buvo siūloma skristi 8 naujomis kryptimis: iš Vilniaus – į Atėnus, Astaną, Korfu ir Milano Malpensos oro uostą, iš Kauno - į Burgasą, Rimini, Žironą ir Varšuvą. Taip pat padidintas skrydžių dažnumas iš Vilniaus į Rygą ir Agadirą, iš Palangos - į Rygą. Jau rudenį keliautojai iš Vilniaus galės pasiekti Amaną, Trevizą ir Marakešą, o iš Kauno – Boloniją, Milaną ir Tel Avivą.

Daugiausia keleivių Lietuvos oro uostuose aptarnavo oro linijų bendrovės „Ryanair“ ir „Wizz Air“. Per pirmąjį š. m. pusmetį jas pasirinko daugiau nei pusė keleivių.

6.2. Vilniaus, Rygos ir Talino oro uostų skrydžių ir keleivių srautų palyginimas 2018 m. I pusm.

Palyginus skrydžių ir keleivių rodiklius Vilniaus, Rygos ir Talino oro uostuose (3 lentelė), Rygos oro uostas pagal apimtį ir augimo tendencijas akivaizdžiai lenkia Vilnių ir Taliną. Rygos oro uoste keleivių skaičius augo 18,2 proc. (3,25 mln. kel.), o skrydžiai 15,1 proc. (40,0 tūkst. vnt.).

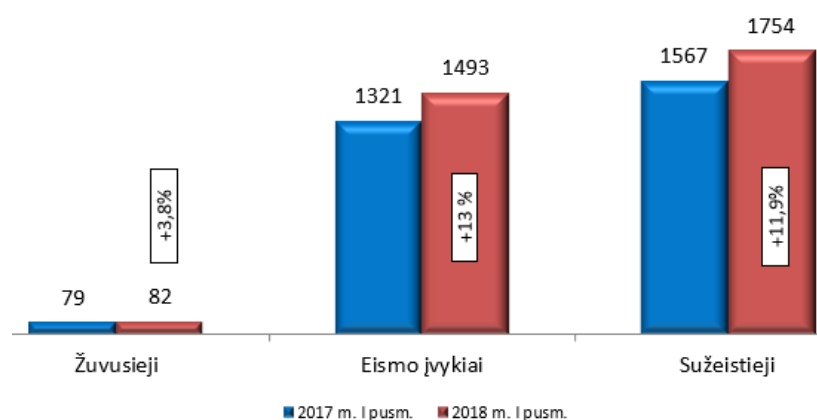
	Skrydžiai	Pokytis su 2017 m.	Keleiviai (tūkst. kel.)	Pokytis su 2017 m.
Vilnius	23 034	7,84%	2329,2	16,6%
Ryga	40 017	15,1%	3246,5	18,2%
Talinas	23 187	9,49 %	1370,6	15,5%

Šaltinis. Oro uostų interneto svetainės

3 lentelė

7. Kelių transporto avaringumo rodikliai

Lietuvos kelių policijos tarnybos duomenimis per 2018 m. I pusm. užregistruota 1493 eismo įvykiai, arba 13 proc. daugiau nei 2017 m. atitinkamą laikotarpį. Eismo įvykių metu 82 žmonės žuvo (3,8 proc.) ir 1754 žmonės buvo sužeisti (+11,9 proc.) (9 pav.).

9 pav. Kelių transporto avaringumo rodikliai

8. Išvados

- 2018 m. pirmąjį ketv. toliau augę pagrindiniai transporto sektoriaus rodikliai pasiekė naujas aukštumas: transporto, saugojimo ir ryšių indėlis į šalies BPV didėjo 10,5 proc. ir sudarė 13,6 proc. BPV. Transporto paslaugų pajamos ir eksportas augo atitinkamai 17,4 proc. ir 19,7 proc.
- Lietuvos vežėjai užėmė tvirtas pozicijas pagrindinėse ES ir NVS rinkose, toliau kilo eksporto apimtys į visas pagrindines transporto eksporto rinkas.
- 2018 m. I pusm. krovinių vežimo sausumos transportu padidėjo 15,4 proc. (viso 73,3 mln. t). Iš jų: geležinkeliais padidėjo 11,1 proc. (viso 27,2 mln. t), kelių transportu padidėjo 18 proc. (viso 46,1 mln. t). Krovinių krova Klaipėdos uoste padidėjo 7,6 proc. (viso 22,2 mln. t), oro uostuose padidėjo 16,3 proc. (viso 7,48 tūkst. t).
- Geležinkeliais vežamų krovinių apimtys didėjimą lėmė 19 proc. išaugęs tranzitas Kaliningrado srities ir Klaipėdos uosto kryptimis.
- Latvijos geležinkeliais krovinių vežimas krito 2,5 proc. (viso 23,8 mln. t), po ilgo laikotarpio po pradėjo kilti Estijos geležinkeliais vežamų krovinių apimtys 13,1 proc. (viso 7,1 mln. t).
- Krovos augimas – 7,6 proc., Klaipėdos (konteineriai, ro-ro), 14,3 proc. Sankt Peterburgo (nafta, konteineriai), 18,2 proc. Liepojos (grūdai), 9,2 proc. Kaliningrado (nafta, grūdai), 0,7 proc. Rygos (anglys) uostuose. Krovos smukimas – Ventspilio 16,7 proc. (nafta, anglys), Ust Lugos 3,6 proc. (žalia nafta) Primorsko 14,6 proc. (žalia nafta) uostuose;
- Valstybės sienos kirtimas: per Lietuvos–Baltarusijos PKP transporto priemonių srautas sumažėjo 0,6 proc. (viso 1106 tūkst. vnt.), per Lietuvos–Rusijos PKP sumažėjo 7,75 proc. (viso 280,4 tūkst. vnt.).
- Keleivių srautas Lietuvos oro uostuose augo 15,5 proc. (viso 2947 tūkst. kel.), skrydžių skaičius – 7,6 proc. (29,7 tūkst. vnt.);
- Avaringumo rodikliai: kelių eismo įvykių metu 82 žmonės žuvo (+3,8 proc.), 1754 žmogus buvo sužeistas (+11,9 proc.), užregistruota 1493 eismo įvykiai (+13 proc.).